

Skötselplan för naturreservatet Jan-Svensamössan

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2017-12-20 om revidering av naturreservatet Jan-Svensamössan. Delar av reservatet ingår även i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden. Beteckningen för Natura 2000-området är SE0820007. Befintlig bevarandeplan för Natura 2000-området fastställdes 2016-12-14.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	2
2. Reservatets syfte	2
3. Prioriterade bevarandevärden	3
4. Uppgifter om naturreservatet	3
5. Mål och åtgärder	3
5.1 Skog	3
5.2 Hedmark	5
5.3 Våtmarker, sjöar och vattendrag	5
5.4 Kulturmiljövärden	6
5.5 Information och anläggningar	6
5.6 Gränser	9
5.7 Tillfartsvägar	10
6. Sammanfattning av skötselåtgärder	10
7. Källhänvisning	11

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skötselkarta och informationsplats

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Jan-Svensamössan**. Delar av reservatet är även skyddat inom Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden, inom ramen för art- och habitatdirektivet. Området innehåller således naturtyper och arter som EU-länderna tillsammans har bestämt att det är extra viktigt att bevara. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Skötseln ska även bidra till att bibehålla gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter inom ramen för Natura 2000. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas.

Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras. I Bilaga B visas reservatets olika delar som bör beaktas vid skötsel. Här redovisas också lämpliga parkeringsplatser, plats för information samt vandringsled. För den del som utgör Natura 2000-område ska också aktuell bevarandeplan beaktas.

Hela naturreservatet ägs av Sveaskog. Större skötselåtgärder som berör markägaren ska alltid föregås av en kontakt.

2. Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade karaktär och biologiska mångfald. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Hela området lämnas för fri utveckling.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Spontant uppkomna bränder ska dock släckas.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

3. Prioriterade bevarandevärden

Områdets prioriterade bevarandevärden är den delvis urskogsartade skogen som uppvisar lång skoglig kontinuitet samt en låg grad av mänsklig påverkan. Skogen i området har under lång tid fått utvecklas fritt genom naturlig succession och under påverkan av naturliga störningar som stormar och bränder. Områdets prioriterade bevarandevärden är även dess stora biologiska mångfald och höga friluftsvärden, liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000.

4. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Jan-Svensamössan
Kommun:	Arvidsjaur
Lägesbeskrivning:	27 km V Arvidsjaur
Area:	ca 115,6 ha
Fastigheter och ägare:	Sveaskog: Arvidsjaur Avaviken 2:1 (del av)
Natura 2000:	SE0820007 Jan-Svensamössan
Sameby:	Mausjaur
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5. Mål och åtgärder

5.1 Skog

9010 Taiga

Hela området utgörs av olika typer av värdekärnor av gran- och barrblandskog. Delar av skogen är i stort sett opåverkad av skogsbruk vilket gör att skogen har mycket hög ålder och gott om grov död ved i olika former och nedbrytningsgrad.

Andra delar har utsatts för ett visst dimensionsuttag men har ändå tydlig naturskogskaraktär; olikåldrig och med inslag av döda och döende träd. Bitvis är det mycket brant terräng (Figur 1). Dominerar gör granskog av frisk blåbärstyp. Översilade partier hyser frodigare örtrika bestånd medan torrare partier i stället bär talldominerad skog. Här och var står äldre, grova sälgar.

Datum
2017-12-20

Diarienummer
511-12865-2017

NVR ID
2001034

Figur 1. Vy upp mot den mäktiga sydbranten, skogen är gammal och urskogsartad. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten.

Omgivande landskap är kraftigt påverkat av skogsbruk och området är därmed av stort värde för de arter som behöver naturskogar för sin överlevnad. Skogens naturvärden bevaras därför bäst genom fortsatt fri utveckling.

Skogen i reservatet är visserligen präglad av återkommande bränder, men eftersom området är relativt litet samtidigt som det innehåller rik mängd död ved och stor artrikedom gör länsstyrelsen ändå bedömningen att naturvårdsnyttan av en brand skulle vara lägre än den skada som en hård brand skulle kunna innebära för ingående miljöer och arter. Med anledning av ovanstående planeras ingen naturvårdsbränning inom reservatet. Av samma skäl ska även spontant uppkomna bränder släckas inom området. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

5.2 Hedmark

4060 Alpina rishedar

Lågfjällets topp utgörs av naturlig fjällhed (Figur 2). Landskapet är öppet, stenigt och dominerat av berg i dagen. Vegetationen utgörs till största delen av ris och ljung tillsammans med enbuskar och enstaka tallar och granar.

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av risheden. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiva åtgärder kan nya skötselåtgärder komma att utarbetas i enlighet med detta.

Fri utveckling med fortsatt renbete bedöms för närvarande vara den bästa skötselåtgärden för att bevara hedmarken.

Figur 2. Rished på lågfjällets topp. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten.

5.3 Våtmarker, sjöar och vattendrag

Ner mot Norra Akkajaure och Södra Akkajaure finns mindre våtmarker insprängda i skogen. Östra delen av sjön Norra Akkajaure ingår också i reservatet.

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker, sjöar eller vattendrag. Det går därför inte att utesluta att de kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annan yttre påverkan som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiva åtgärder kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

5.4 Kulturmiljövärden

Inom reservatet finns inga kända fornlämningar. Vid Södra Akkajaures norra strand finns dock kulturmiljövärden i form av härdar. Härdarna är belägna strax utanför reservatets östra gräns, se Bilaga B. Det är viktigt att fornlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till fornlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. För att undvika skador på kulturmiljövärden ska samråd ske med länsstyrelsens antikvarier inför eventuella skötselinsatser i närheten av härdarna.

5.5 Information och anläggningar

Jan-Svensamössans topp med sin milsvida utsikt är ett välbesökt utflyktsmål för både turister och lokalbefolkning.

I östra delen finns en stig upp till toppen med bitvis ganska brant stigning (Figur 3). På toppen finns en brevlåda med gästbok (Figur 4). I dagsläget finns inga andra anläggningar i reservatet. Utgångspunkten är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Datum
2017-12-20

Diarienummer
511-12865-2017

NVR ID
2001034

Figur 3. Stigen som går upp på östra sidan av berget. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten.

Figur 4. Toppröse uppe på Jan-Svensamössan. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten.

Stigen upp på berget är bitvis i dåligt skick, svårframkomlig och stenig. Stigen bör ses över och framkomligheten förbättras. Stigen fortsätter ner på västra sidan av berget, men denna del är i dagsläget inte utmärkt och saknar förvaltning. Förslagsvis görs en inmätningen av den västra stigen och en översyn av åtgärdsbehov. Den östra stigen skulle då kunna bindas ihop med den västra för att skapa en fin runda att vandra upp på och ner från berget. En enklare rastplats/eldplats skulle lämpligen kunna anläggas på något passade ställe utmed leden.

Eftersom länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas älgstam eller andra mindre anläggningar som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet.

Parkeringsficka för bilburna besökare finns på två ställen längs vägen, se Bilaga B. Vid första parkeringsplatsen finns även en skylt med information om reservatet och vilka regler som gäller.

Digital information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av informationsskylt vid reservatet. Det ska framgå av informationen att området även ingår i Natura 2000.

Stig och informationsplats är markerade i Bilaga B.

Vid röjning av leder i reservatet ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved. För att bevara naturvärden men även av estetiska skäl, ska kapning av lågor undvikas om framkomligheten istället kan lösas genom t ex kvistning eller omdragning av stigen. Av säkerhetsskäl ska fokus i underhållet av leder framförallt vara på att stigmarkeringarna hålls tydliga samt att eventuella spångade delar är i gott skick.

Skötsel mål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket. Platsbunden information bör vara uppdaterad inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.
- Vägvisning och skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.
- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.
- Åtgärder för tillgängliggörande samt kanalisering av besökare inom reservatet ska vara ändamålsenliga och syfta till att synliggöra och bevara områdets naturvärden, samt att gynna friluftslivet.
- Anläggningar ska vara anpassade till naturmiljön och hållas i gott skick.

Skötselåtgärder

- Informationsskylten som är markerad i Bilaga B ska uppdateras med gällande gränser. Skylten ska utformas enligt gällande standard.
- En enklare skylt med reservatets namn ska finnas där leden korsar reservatsgränsen.
- Uppdaterad information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.
- Stigarna på östra och västra sidan av berget bör ses över avseende behov av skötselåtgärder. Stigen på västra sidan bör också mätas in och markeras ut.
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.
- Kontroll av anläggningarnas skick ska ske regelbundet och eventuella brister åtgärdas vid behov.
- Rövning vid anläggningar sker vid behov.
- Kontroll av markslitage längst vandringsstigar ska ske regelbundet och spångning av trampkänslig mark genomföras vid behov.
- Stigmarkeringar och vägvisare ska vara tydliga.

5.6 Gränser

Naturresevatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att utvidgning och revidering av naturresevatet har beslutats. De gamla gränsmarkeringarna mellan det ursprungliga resevatet och utvidgningen blir ogiltiga och ska tas bort i samband med detta.

Skötselmål

- Resevatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Markering av ny reservatsgräns görs snarast efter att resevatet har beslutats. Gammal gränsmarkering som blir ogiltig tas bort.
- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

5.7 Tillfartsvägar

Naturreservatet ligger ca 27 km väster om Arvidsjaur. Från väg 45, drygt 2 km väster om Avaviken, finns en väg skyltad mot Ekopark Ledfat som leder till naturreservatet (Bilaga A).

Vägen var sommaren 2017 i bra farbart skick för personbil.

Skötselmål

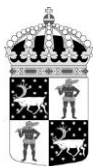
- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.
- Tillfartsvägen till reservatet ska vara i sådant skick att den kan trafikeras med personbil.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.

6. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2027
5.1	Skog	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
5.5	Information och anläggningar	
	Befintlig informationsskylt ska uppdateras med reservatets gällande yttergränser på kartan (Bilaga B).	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	En enklare skylt med reservatets namn ska finnas där leden korsar reservatsgränsen.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Information om reservatet uppdateras på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov

Länsstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2017-12-20

Bilaga 5

Diarienummer
511-12865-2017

NVR ID
2001034

11
(11)

	Stigarna på östra och västra sidan av berget bör ses över avseende behov av skötselåtgärder. Inmätning och markering av stig på västra sidan.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns	Löpande
	Utvärdering av anläggningarnas skick och utredning av eventuella behov av underhållsåtgärder. Stigmarkeringar och vägvisare ska vara tydliga.	Löpande vid övrig tillsyn av reservatet
	Röjning vid anläggningar	Vid behov
	Spångning av trampkänslig mark	Vid behov
5.6	Gränser	
	Markering av ny reservatsgräns samt borttagande av gammal gräns	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.7	Tillfartsvägar	
	Kontroll av vägarnas status. Eventuella förändringar av vägarnas status rapporteras till webbansvarig.	Löpande vid övrig tillsyn av reservatet

7. Källhänvisning

Länsstyrelsen 1997

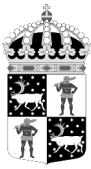
Beslut om bildande av naturreservatet Jan-Svensamössan domänreservat i Arvidsjaur kommun.

Länsstyrelsen 2011

Data från fältinventering

Länsstyrelsen 2016

Jan-Svensamössan SE0820007 Bevarandeplan Natura 2000-område.

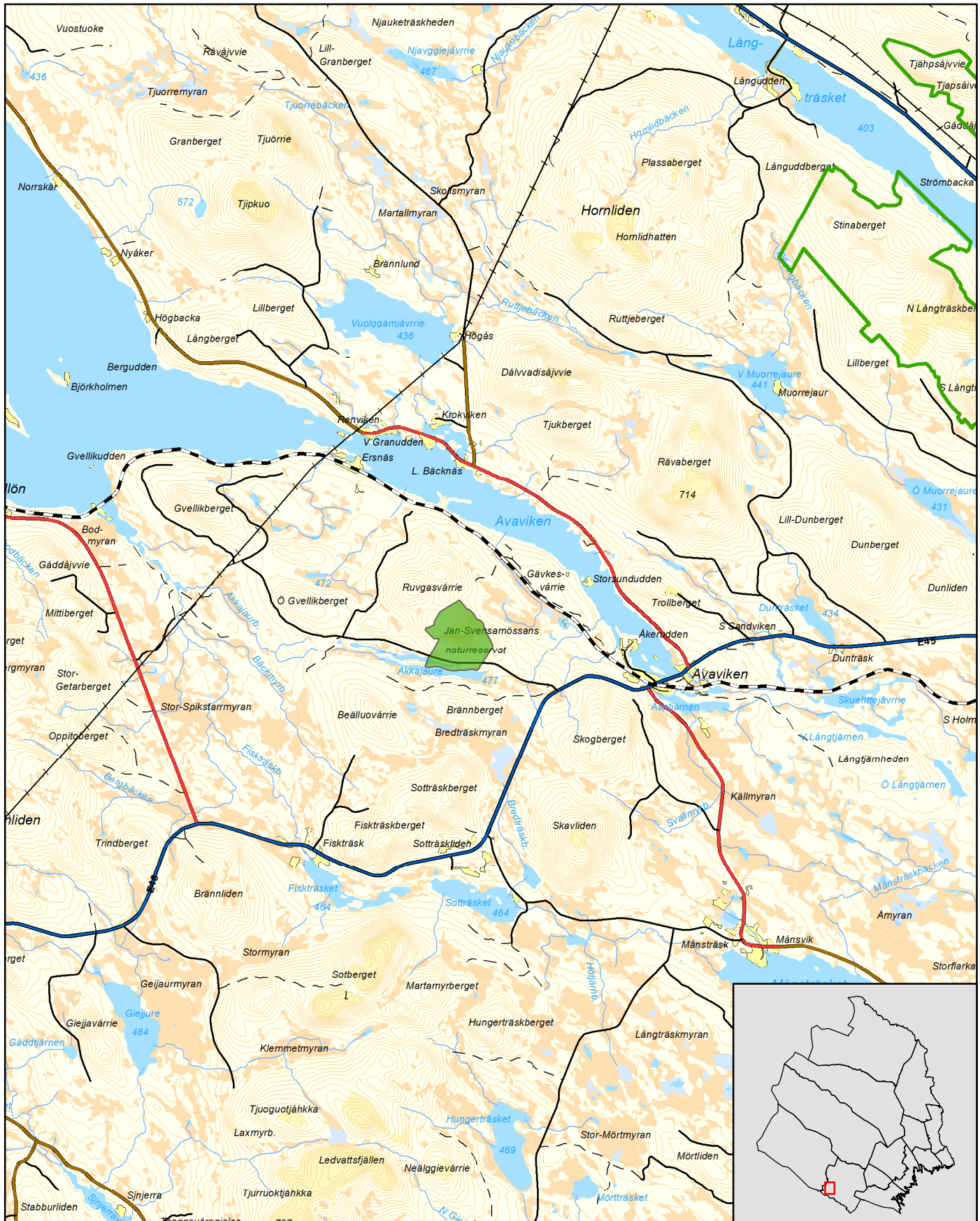

Länsstyrelsen
Norrbotten

Naturreservatet Jan-Svensamössan

Arvidsjaur kommun

Skala 1:100 000

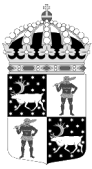

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 km

511-12865-2017

NVR ID 2001034

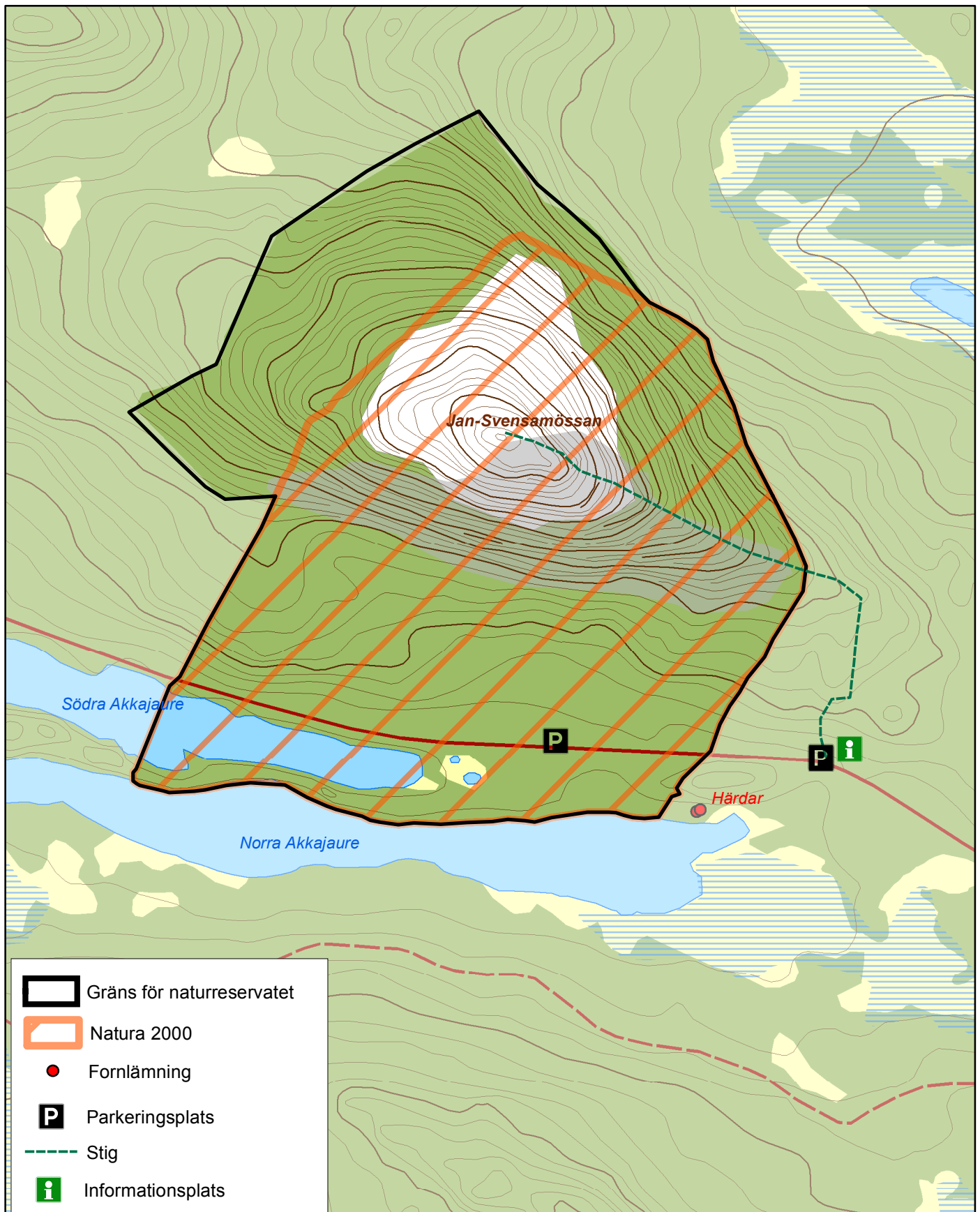
Bilaga B

Naturreservatet Jan-Svensamöissan

Skötselkarta

Länsstyrelsen
Norrbotten

Area ca 115,6 ha
Skala 1:10 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 100 200 300 400 500 600 m

